

Oponentní posudek disertační práce Mgr. Viktora Zavřela “Pojem objektu v Husserlově fenomenologii a jeho předobraz v Aristotelově *Metafyzice*”.

Začít s psaním oponentního posudku disertační práce předložené Mgr. Zavřelem není snadné – a to především z toho důvodu, že není jasné, čeho se práce týká a co tedy má být posouzeno. Název sice poskytuje nějaké informace, ale vzbuzuje také otázky (např. Proč “předobraz”?), u kterých čtenář doufá, že budou zodpovězeny v Úvodu pojednání. Tato disertace však úvod, který je nezbytnou součástí všech odborných textů – a doktorských prací zvláště, vůbec nemá. Nic se tak nedozvíme nejen o tom, jaké je zadání práce a jaké otázky si v ní doktorand klade, ale ani o tom, jaká je metodologie a jak autor volil primární i sekundární literaturu. To považuji za zásadní nedostatek předložené práce.

I díky chybějícímu úvodu, je struktura práce velmi nejasná – a tak, jak je prezentována v obsahu, ani neodpovídá tomu, jak práce *de facto* vypadá. Obsah disertaci prezentuje jako pojednání o Husserlově pojetí předmětu s úvodním pojednáním o Aristotelově *Metafyzice*. *De facto* má ale práce dvě stejně dlouhé části, aristotelskou a husserlovskou, které mají každá svůj výzkumný cíl. Nazývat v obsahu aristotelskou část jako “Úvod” je zcela nepřiměřené a matoucí. Vynecháním toho, co by v úvodu disertace být mělo, se Zavřelovi nedostává potřebného prostoru, v němž by dostatečně vysvětlil, proč k sobě Aristotela a Husserla vztahuje. Dílčí zmínky na různých místech práce nepovažuji za dostačující – vzhledem k tomu, že jde o doktorskou práci. Práce vzbuzuje dojem, že začala jako text o Husserlově pojetí předmětu, k němuž autor z nějakých důvodů připojil původně samostatný text o Aristotelově chápání *úsie*.

Nenapsaný (a nepromyšlený?) úvod je patrný i v Závěru disertace. Uzavřít komparaci aristotelské *úsie* a husserlovského objektu konstatováním koherence a komplementarity obou koncepcí (s. 110) mi přijde málo. V dějinách západní filosofie (i díky úsilí většiny historiků filosofie o jednotný dějinný narativ – a autor samotný tradici sleduje) lze za komplementární svým způsobem označit všechny teze. Jediným konkrétnějším výsledkem komparace obou “systémů” (jinak totiž závěr shrnuje obě koncepce zvlášť) je tak teze navrhuující “chápat Husserlův pojem předmětnosti jako ὑποκειμενον” (s. 113). To je však vcelku nezajímavé konstatování, které přehlíží zásadní rozdíly v obou pojetích. (A jednou z možných metodologických otázek, které by mohly být zodpovězeny v úvodu práce, je to, zda se při filosofickém výkladu soustředit na koherenci a komplementaritu, nebo na diference.) Autor samotný zdůrazňuje roli časovosti při konstituci objektu v Husserlově fenomenologii – a ví i to, že pro Aristotela čas tuto roli v konceptu *úsia*, resp. *hypokeimenon*, explicitně nehraje;

přesto tento rozdíl, který jeho tezi, podle mého, nabourává, při její formulaci nereflektuje. Dále: jistě, že objekt v Husserlově fenomenologii hraje také logickou funkci subjektu – neurčitého X, jehož se zkušenost týká (a potud autorem na s. 113 zvýrazněná spojitost s *hypokeimenon*), ale nelze přitom přehlížet, že pojem “subjektivity” má ve fenomenologii, nejen Husserlově, zásadně jiný význam (vzhledem k němuž je analogie předmět/*hypokeimenon* marginální). Opět, autor toto zřetelně ví a zmiňuje, ale nereflektuje při formulaci tohoto svého závěru. Při obhajobě je podle mého nezbytné, aby autor vysvětlil, v čem vlastně spočívá přínos jeho komparativní práce – tj. nikoli jen obou částí, které by bylo možné číst i samostatně, ale právě jejich propojení v předložené disertaci.

Další kritické poznámky stručněji:

- V práci se nekriticky (přinejmenším z pohledu fenomenologie) a samozřejmě pracuje s perspektivami hranice mezi myšlením a bytím, resp. s rozlišením vnějšího a vnitřního světa.
- Je nutné mluvit o dichotomii v Husserlově pojetí předmětu (např. s. 80)? Vždyť jde o dva aspekty téhož, jak ostatně ukazuje i disertace. Termín dichotomie mi přijde příliš silný.
- V tradici aristotelských interpretací by bylo vhodné věnovat více místa Lockovi a Humeovi, s nimiž se Husserl intenzivně vyrovnával.
- Z české fenomenologické sekundární literatury k tématům pojednávaným v disertaci by bylo vhodné zohlednit monografie Hynka Janouška (mj. pro vztah k Humeovi), Petra Urbana (husserlovské pojetí jazyka) a Michala Ajvaze (genetická fenomenologie).
- Zmínka, že se koreláty “nacházejí ve vnějším světě” (50) je velmi problematická – navíc je v rozporu s dalším chodem práce.

Při citacích se v práci objevují závažné formální chyby. Citace z Husserlových textů jsou zkratkami LU a Ideen odkazovány jakoby do originálních kritických edicí, zatímco se cituje z českých překladů. Měla by tedy být uvedena paginace českých vydání, stejně jako jména překladatelů. Podobně, pokud autor využívá vlastních překladů (zvl. u Aristotela), mělo by to být explicitně uvedeno.

Pokud bychom četli obě části disertace jako samostatné studie, z nichž první upozorňuje na to, že Aristotelský koncept *úsie* by neměl být pod vlivem tradice chápán jako substance, a druhá ukazuje vrstvy Husserlova chápání předmětu, mohli bychom konstatovat, že autorovi neschází schopnost adekvátně interpretovat filosofické texty, ani odvaha vyvozovat z toho vlastní ostré teze. To jsou důležité dovednosti, které by doktorská práce měla také prokázat. Protože se tak stalo, *doporučuji tuto práci k obhajobě*, při níž by doktorand měl především objasnit propojení dvou částí práce (tj. naplnit funkci chybějícího

úvodu disertace) a precizovat své závěry o vztahu Husserlova pojetí objektu k Aristotelově *Metafysice*.

doc. Martin Nitsche, Ph.D.

Kostnice, 26. srpna 2021